

LAKIALOITE 101/2014 vp

Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PERUSTELUT

Aloitteessa ehdotetaan asumistukilakiin muutosta, jonka mukaan lapsien lukumäärä otettaisiin nykyisestä poiketen huomioon molempien eronneiden, asumistukeen oikeutettujen puolisoiden asumistukea määrättäessä, jos lapsen tai lasten tapaamisoikeus eri osoitteessa asuvalle on määrätty tuomiolla tai vahvistetulla sopimuksella. Tällä hetkellä asumistuen ruokakuntaa koskeva säännös johtaa siihen, että lapset lisäävät vain sen ruokakunnan asumistukeen oikeutettuja asumisnелиöitä, jossa lapset virallisesti asuvat.

Aloitteen mukainen ehdotus ei siirtäisi yhteisestä kodista poismuuttanutta eropuolisoa takaisin entiseen ruokakuntaansa, vaan ainoastaan lisäisi yleisellä asumistuella tuettavia uuden asunnon tukineliöitä.

Nykyisen asumistukilain säännöksen mukaan samaan ruokakuntaan kuuluvat aina samassa asunnossa asuvat aviopuolisot tai avopuolisot, heidän alaikäiset lapsensa sekä keskenään suoraan etenevässä tai takenevässä polvessa olevat sukulaiset. Tästä poikkeuksena on kuitenkin säädos, jonka mukaan ruokakuntaan ei kuulu opiskelija, joka opintotukilain (65/1994) 14 §:n mukaan on oikeutettu asumislisään, paitsi jos asumislisä on myönnetty opiskelijan toisella paikakunnalla olevaa asuntoa varten.

Asumistukilain nykyinen ruokakunnan määrittely on lasten tapaamisoikeuden toteutumisen kannalta epätarkoituksenmukainen, koska se pa-

kottaa avioerotilanteessa lapsista erillään asuvan ja vähätuloisen puolison asumaan liian ahtaasti. Yhteisen elämän ja vanhemmuuden jatkaminen lasten kanssa on monesti hyvin vaikeaa ahtaissa asuineliöissä avioeron jälkeen.

Vaikutukset valtion menoihin ja tuloihin. Reformin tarkan kustannuksen arviointi on hankalaa, koska mikroaineistoista ei löydy tarvittavaa tietoa eronneiden henkilöiden lapsista aikaisemmista avioliitoista.

Tilastokeskuksen SISU-mikrosimulointimallin rekisteriaineiston perusteella vuoden 2012 lopussa Suomessa oli n. 530 000 eronnutta henkilöä (siviilisääty eronnut väestötietojärjestelmässä) eli 265 000 eronnutta kotitaloutta. Tilastokeskuksen väestö- ja kuolemansyytilastojen mukaan puolestaan vuonna 2012 kahden aikuisen aviopariperheistä 40 prosentissa oli alle 18-vuotiaita lapsia. Käyttämällä samaa jakaumaa myös eronneille kotitalouksille, Suomessa olisi arviolta 105 000 eroperhettä, joissa erohetkellä oli lapsia.

Tarkastelu tulisi kohdistaa eronneisiin puolisoihin, joilla on lapsia eropuolison kanssa, jotka eivät asu lasten kanssa ja jotka ovat oikeutettuja yleiseen asumistukeen. Kaikista asuntokunnista yleistä asumistukea sai Suomessa n. 7 % vuonna 2012 (Lähde: Tilastokeskus Asunnot ja asuinolot -tilasto ja Kelan Asumistukitilasto). Käyttä-

mällä suoraviivaisesti samaa jakaumaa 105 000 erotapauksesta n. 7 400 saisi yleistä asumistukea.

Yhden hengen ruokakunnan keskimääräinen yleinen asumistuki vuonna 2012 oli 226 euroa/kk ja yhden huoltajan perheissä 379 euroa/kk. Jos lapsimäärän suhteen oletetaan, että eronneiden henkilöiden lapsiluku on keskimäärin sama kuin yhden huoltajan perheissä, asumistuki nousisi tämän perusteella keskimäärin 1 800 eurolla vuodessa, jolloin kokonaiskustannukseksi muodostuisi n. 13 miljoonaa euroa vuoden 2012 tasossa laskettuna. Jos oletettaisiin, että kaikki eronneet siirtyisivät "lapsettomista pareista" "kahden huoltajan kotitalouksiksi", nousisi keskimääräinen asumistuki n. 1 700 eurolla vuodessa, jolloin kokonaiskustannukseksi muodostuisi myös n. 13 miljoonaa euroa. Todennäköinen kustannus näillä parametreilla arvioituna olisi siis n. 13 milj. euroa, josta osa palautuisi takaisin toimeentulotuen säästöinä.

Eronneiden määrittely siviilisäädyn perusteella on ongelmallista, koska osa eronneista on päätenyt uuteen avioliittoon eikä aineistosta ole mahdollista tunnistaa henkilöitä, joilla on alaikäisiä lapsia aikaisemmista avioliitoista. Toi-

saalta taas eronneiden kokonaispopulaatiossa on paljon myös eläkeläistalouksia, minkä vuoksi lapsiperheiden osuus kaikista eronneista ei todennäköisesti ole sama kuin lapsiperheiden osuus kyseisenä vuonna eronneista perheistä. Vuonna 2012 oli n. 7 700 avioeroa lapsiperheissä (Lähde: Tilastokeskus, Siviilisäädyn muutokset). Jos taas oletetaan, että näistä perheistä 7 % saa asumistukea, olisi asumistukeen oikeutettujen avioerotapauksia n. 540. Siten yhden vuoden aikana eronneiden kohdalla asumistukimenot kasvaisivat edellä mainituilla oletuksilla reformin myötä n. 1 milj. eurolla. Asumistuen kokonaismenojen muutos riippuu lasten keskimääräisestä iästä eron hetkellä eli siitä, kuinka monta vuotta eron jälkeen lapsi vaikuttaisi perheen asumistukeen.

Edellä mainitut arviot on laskettu vuoden 2012 tasolla vuoden 2012 lainsäädännöllä. Vuoden 2015 asumistukilain muutos todennäköisesti muuttaisi tuloksia jossain määrin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

yleisestä asumistuesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) 4 §:n 2 momentti, sekä lisätään 4 §:ään uusi 4 momentti, jolloin nykyiset 4 ja 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, seuraavasti:

4 §

Ruokakunta

Samaan ruokakuntaan kuuluvat aina samassa asunnossa asuvat aviopuolisot tai avopuolisot, heidän alaikäiset lapsensa sekä keskenään suoraan etenevässä tai takenevässä polvessa olevat sukulaiset, jollei 5 momentista muuta johdu.

Tässä momentissa tarkoitettuihin sukulaisiin rinnastetaan myös ottolapset ja lastensuojelulain (417/2007) 81 §:ssä tarkoitettut yksityisesti sijoitetut lapset.

Jos välien rikkoutumisen vuoksi erillään asuvilla, asumistukeen oikeutetuilla aviopuolisilla on yhteisiä, alle 18-vuotiaita lapsia tai lapsi ja tuomiolla tai vahvistetulla sopimuksella lapsen

tai lapsien huollosta ja tapaamisoikeudesta on määrätty tapaamisoikeus eri osoitteessa asuvalle puolisolle, niin lasten lukumäärä otetaan huomioon jäljempänä 2 luvun 9 §:ssä mainituissa hyväksyttävissä asumismenoissa molempien

puolisoiden asumistuen määrää laskettaessa, vaikka puoliset asuvat eri osoitteessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 2014

Silvia Modig /vas
Paavo Arhinmäki /vas
Katja Hänninen /vas
Aino-Kaisa Pekonen /vas
Eila Tiainen /vas

Martti Korhonen /vas
Erkki Virtanen /vas
Anna Kontula /vas
Risto Kalliorinne /vas